

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

(א) לעיל מ"ג. נ"ג: לקמן נ"ג.
(ב) לעיל ט"ז. א' ט"ז: מ"ז.

הגהות הב"ח

(א) במשנה שאינו אובל
ל"ל וכן בבל העומר:
(ב) רש"י ד"ה מותר
וכי עד הפסח הק"ד
ואח"כ מ"ה אסור לאכול
ולהתכסות אחר הפסח
אפילו אחר הפסח וכו' מכל
מה עששה:

פירוש הרא"ש

מתני' קונם פירות האלו
עלי בו' אסור בחילופיהן
ובגידוליהן. אם החליפין
לכתלה אסור המחליף
במיתה מדרבנן אסור דמי
כל אסורי הנאה וגדולי
קונם אסורים בגדולי הקדש
הוא הדין אפי' לא אמר
אלו דכיון דלאמר קונם
ולא הכריז אכילה אסר
עמנו מחליפין וגדולין והא
קדאמר אלו משום דבעי
למירר ובגידוליהן דאי אסר
עמנו בכל הפירות מתי
נפקא מיניה בגידולין של
אלו כללו הכי אסר עמנו
בכל הפירות שעשולו אי
לאו דלאמרי בגדולין קודם
שהגיעו לבלתי פירות: שאני
אוכל שאני מועם בו'.
דלא אסר עליו אלא אכילה
ועשימה מהס': אבל בדבר
שאין זרעו בלה. ענו
גלוס ומיוצא בהס' אפילו
גדולי גדולין הוו כמו גוף
האסור כיון שאין הזרע
נלה: קונם מעשה ידך
עלי. אסר כל מה שהיא
עושה ומנייה לו לאכול
ואם נעשה אינן בגידולין
אסורין: שאת עושה איני
אוכל עד הפסח בו' מותר
לאכול ולהתכסות אחר
הפסח. שלא אסר על עמנו
מעשה ידיה כי אם עד
הפסח ולא אמרין עד
הפסח כל קאי כי אם על
שאת עושה אכל אסור
אכילה ויכסוי הוא לעולם:
שאת נהנית לי עד הפסח
אם הולכת את לבית
אביך עד החג. היה עומד
אחר החג ואסר עתה
הנאחו עד הפסח וכו' מכל
לביית אביך עד החג:

מתני' דבדר שזרעו לנה. בקרקע וגדל כגון חטה וכיוצא בה
דהיינו גידולין גמורין: אבל דבדר שאין זרעו לנה. כגון השומים
והצללים שאינו לנה בקרקע אלא שרצה וגדל בגופו: אפילו גידולי
גידולין אסורין. דכגופיהו דמו: מעשה ידך עלי. ונתנו לה פירות

שזכר מעשה ידיה הואיל ואמר עלי
אסור בחילופיהן וכו' אבל כי אמר
שאני טועם משמע מהן גופן איני
טועם הלכך מותר בחילופיהן
ובגידוליהן אם זרעו ולמחו: שאם
עושה איני אוכל עד הפסח. דלאמר
הכי קונם עלי מה שאת עושה שאני
אוכל ממעשה ידך עד הפסח או שאמר
קונם שאת עושה שאני מתכסה מכל
מלאכתך עד הפסח: מותר לאחר
הפסח. שהרי לא נדר מכל מה
שתעשה אלא עד הפסח (ג) אפי' אחר
הפסח אסור. לאכול ולהתכסות מכל
שעושה לעולם שהרי לא קבע בו זמן:
היה עומד בצלד ואמר קונם שאת
נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית
אביך מעכשיו עד החג הלכה לפני
הפסח אסורה בהנאחו עד הפסח:
הלכה

אסור לאכול ולהתכסות אחר הפסח (ג) השאת נהנית לי עד הפסח אם הולכת
את לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח אסורה בהנאחו עד הפסח
לאחר

כגידוליהן דמו לאו דוקא בצאורם אלו דככל איסורי הנאה נמי איסורי חילופיהן וכיון (לכה) לאו דלמא' דללו לאו דוקא כי נימא נמי דמשום כוונת
הנודר הוא משמע דללו לאו דוקא דהוא הדין בצאורם כלל דהא רמי בר חמא לא אסתפק באלו אי דוקא אי לאו דוקא אי לי לומר דלעולם
אלו דוקא ואפילו נימא דטעמא משום בחילופיהן כגידוליהן דמו משום דהואו טעמא לא סגי אלא לאסרן על המחליף עמנו אכל לאסרן לאחר
לא ומתני' פסיק ומני אסור בחילופיהן ובגידוליהן אפילו החליפין אחר והאי איסורא על כרחיך משום אלו הוא דהא חלופי איסורי הנאה
כשהחליפין אחר לא אסורי ורמי בר חמא לעיל הכי קאמר פשיטא לי דכשהחליפין אחר משום אלו מתסר הלכך דוקא נודר אסור אכל מותר
לא מיהו הא מיבעיא לי החליפין הוא אי מתסרי חליפין דוקא משום אלו דנימא דדוקא גבי נודר אכל מותר לא כי היכי דלאמר
כשהחליפין אחר או דלמא נהי דכשהחליפין אחר אסורי דוקא משום אלו כשהחליפין הוא לא כר'ך אלו דטעמא משום בחילופיהן כגידוליהן
דמו לא שנה נודר ולי"ש מותר דקתני תנא אלו משום החליפין אחר נקט ליה דכלאו אלו לא מתסר בחילופיהן. כן נראה לי וכבר כתבתי
מוה למעלה [נ"ג]: שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן. דנהי דשאני אוכל שאני טועם מפיס איסורא אפי' הכי לא מיתסר
בחילופיהן ובגידוליהן דהא כי אכיל חליפין גידולין לא טעים הנהו פירות דאסר עליה: דבדר שזרעו לנה אסר דבר שאין זרעו לנה אפי'
גידולי גידולין אסורין. אכילה ומתני' קאי. ו"ה מתי אסור בחילופיהן כגידוליהן כגידוליהן ומתסר אכל בגידולין גדולין שרי
הני מיילי דבדר שזרעו לנה דבכי האי גוונא נהי דבגידולין ראשונים מיתסר דאע"ג דליכא מידי ממיא דאסר בגידולין דהא זרעו לנה אפי' הכי
לא גריעי גידולין מחליפין דחליפין נמי אע"ג דלית בהו מידי ממיא דאסר עליה אפי' הכי אסורי מיהו בגידולי גידולין שרי דכיון דגידולין דבדר
שזרעו לנה כחליפין דמו כי היכי דחליפין חליפין מותרין כדמוכה לעיל בהשומפין [מ"ז]. גבי מוכרין וקדש בדמיהן מקודשת ה"ג גידולי גידולין
שרי ומש"ה קתני ובגידוליהן דמשמע אכל גידולי גידולין לא משום דמיירי דבדר שזרעו לנה. וכן נמי סיפא דשאני אוכל שאני טועם מותר
בחילופיהן ובגידוליהן דוקא דבדר שזרעו לנה אכל דבר שאין זרעו לנה מן האיסור הראשון ונדרים הוה להו דבר שיש לו מתירין כדאמרין בגמרא [נ"ג]. וכל דבר
שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל [פ"ה ג']. האומר לאשמו קונם מעשה ידך עלי וכו' אסור בחילופיהן ובגידוליהן. אשמועינן רבותא דמייתד
פירותיו של פלוני כי הכא לומר מעשה ידי אשתו כאומר אלו דמי ומתסר בחילופיהן ובגידוליהן. ולא תקשי לך מעשה ידיה דבר שאין בו ממש
הוא דאיכא לאוקמה בצאורם קונם ידך למעשיהם אי נמי מעשה ידי אשתו לאחר שתעשה דבר שיש בו ממש הוא. מיהו כתב הרב רבי יונה
ז"ל דלא מתסר אלא כנגד מעשה ידיה שאם אשתו טחנה ואפתה ומכרה לחם להיות מעות שכנגד טחנה ואפיה שלה ודכנגד חטים שלו:
שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן. בהך סיפא נמי אשמועינן רבותא טפי ממתניתין קמייחא דאע"ג דלאמר אלו כיון
דאסיק דבוריה שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן דהא מעשה ידי אשתו כאלו דמי וכדכתבינא ואפילו הכי קתני עלה שאני
אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן דשאני אוכל שאני טועם לא מסתמיה דלא מפיס איסורא לגבי חליפין וגידולין כי לא אמר אלו
דאדרכה שרי בהו כי אמר אלו משום דבחליפין וגידולין ליכא טעמא דאיסורא הלכך כי אסיק דבוריה שאני אוכל שאני טועם
למשניהו אמת. והיינו רבותא דהאי שאני אוכל דהך מתני' טפי משאני אוכל דמתני' קמייחא דשאני אוכל דרישא לא קאי אאלו וראוי לדרב
בפרק הנודר מן הכבוס (לעיל דף נ"ג): בעי למפשט דבעין דשאני אוכל דוקא מדקתני מותר בחילופיהן ובגידוליהן דמשמע הא ביצוא מן
אסור ואם איתא דשאני אוכל דרישא קאי אאלו היכי פשטינן מינה שאני הכא דלאמר אלו אלא ודאי כדאמרין: שאת עושה איני אוכל
עד הפסח וכו' מותר לאכול ולהתכסות לאחר הפסח. דלא מספקינן דלמא עד הפסח קאי על שאת עושה ואיני אוכל לעולם קאמר
דאי הכי הוה ליה למימר שאת עושה עד הפסח איני אוכל דקתני סיפא ומדלא קאמר הכי משמע דעד הפסח אכילה קאי (נ"ג):
שאת נהנית לי עד הפסח וכו'. הך מתני' פרישנא לה לעיל בפרק ואלו מותרין (דף ט"ז). לרב יהודה כדאית ליה ולרב נחמן כדאית ליה:

מתני' קונם פירות האלו עלי קונם הן על פי קונם הן לפי
אסור בחילופיהן ובגידוליהן. משום דכיון שפרט הדברים הנאסרים
עליו שוינהו עליה כהקדש ומש"ה מתסר בחילופיהן ובגידוליהן כי
היכי דחלופי הקדש וגדוליו אסורי ללא דמי לנודר סתם מן המתנים

ומן הענינים שכיון שלא פרט ואסר
עליו כל המין לא עשאים עליו הקדש
שלא נמכוון אלא מאכילת אותו מין
ומש"ה לא מתסר בחילופיהן ובגידוליהן
אלא צפורט כי הכא דלאמר פירות
האלו. והוא הדין נמי דאם אמר פירות
מקום פלוני או פירותיו של פלוני
דכיון שייחד הרי הוא כפורט ואסור
בחילופיהן ובגידוליהן וכמו שנפרש
במשנה שלפנינו כס"ד. וכי תימא היכי
אמרין דמאי דמתסר בחילופיהן
ובגידוליהן משום פורת הוא והא בעי
רמי בר חמא לעיל צ"פ השומפין (דף
מ"ז). קונם פירות האלו על פלוני מהו
בחילופיהן ופסיקיה דרמי בר חמא
הוא אי טעמא דמתניתין משום כוונת
הנודר הוא הלכך דוקא נודר אסור
אכל מותר לא או דלמא ללא משום
כוונת הנודר הוא אלא משום
דחילופיהן כגידוליהן דמו והוא הדין
בכל איסורי הנאה שחילופיהם
אסורים למחליף עמנו וכמו שכתבתי
למעלה. ובודאי אי טעמא דחילופיהן

קונם הן לפי. או
קונם הן על פי,
אסור בחילופיהן. אם
נמחשו פירות אחרות
ודבר שלא בא לעולם
הוא. ובגידוליהן. שטעם
הוא. (לעיל ט"ז). שאת
נהנית לי עד הפסח אם
תלכי לבית אביך עד
החג. ענו דקאי בצלד
ואמר קונם מהא הנאמה
עלין מחלל ושקיה עד
הפסח אם תלכי לבית אביך
מנאן עד החג עד כוסת
(לעיל ט"ז).

מוסף רש"י

קונם הן לפי. או
קונם הן על פי,
אסור בחילופיהן. אם
נמחשו פירות אחרות
ודבר שלא בא לעולם
הוא. ובגידוליהן. שטעם
הוא. (לעיל ט"ז). שאת
נהנית לי עד הפסח אם
תלכי לבית אביך עד
החג. ענו דקאי בצלד
ואמר קונם מהא הנאמה
עלין מחלל ושקיה עד
הפסח אם תלכי לבית אביך
מנאן עד החג עד כוסת
(לעיל ט"ז).

תוספות

קונם פירות האלו עלי.
ולא גרידתי פירות
אלו: אסור בחילופיהן
ובגידוליהן. דכיון דאסור
קונם סתם ולא הוכר
אכילה אסר עמנו בין
בחילופיהן בין בגידוליהן:
שאני אוכל שאני טועם.
לא אסר עמנו אלא בגוף
הפירות: בדבר שזרעו
גדולי גדולין הוו כגוף
האסור כיון שאין הזרע
נלה: קונם מעשה ידך
עלי. אסר כל מה שהיא
עושה ומנייה לו לאכול
ואם נעשה אינן בגידולין
אסורין: שאת עושה איני
אוכל עד הפסח בו' מותר
לאכול ולהתכסות אחר
הפסח. שלא אסר על עמנו
מעשה ידיה כי אם עד
הפסח ולא אמרין עד
הפסח כל קאי כי אם על
שאת עושה אכל אסור
אכילה ויכסוי הוא לעולם:
שאת נהנית לי עד הפסח
אם הולכת את לבית
אביך עד החג. היה עומד
אחר החג ואסר עתה
הנאחו עד הפסח וכו' מכל
לביית אביך עד החג:

הכי: שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג. עומד בחודש אחד לפני הפסח ואמר קונם שלא תהא נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך מעכשיו ועד החג
עד הפסח לומר אם הלכה לבית אביך: